

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Finansdepartementet

Yttrande över Fler ruttjänster och höjt tak för rutavdraget (SOU 2020:5)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Delbetänkandet innehåller förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229), ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete och ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244). Det föreslås att rutavdraget utökas med fyra tjänster,

- tvätt vid tvättnrättning, inklusive transport av tvätten,
- möblering av bostad, inklusive montering av nya möbler,
- transport av bohag till andhandsbutiker, loppmarknader och liknande där bohaget kan komma till återanvändning samt till och från magasinering samt
- enklare tillsyn av bostad exempelvis ett fritidshus, så kallad trygghetstjänst.

Det föreslås också att taket för rutavdraget ska höjas till 75 000 kronor per person och beskattningsår.

För att finansiera förslagen innehåller delbetänkandet även förslag om justerad flygskatt. För det förslaget finns dock inget förslag till författning varför det inte behandlas ytterligare i detta yttrande.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

Det framgår att utredningen har haft i uppdrag att i delbetänkandet föreslå hur rutavdraget kan utökas med vissa angivna tjänster och en höjning av taket för rutavdrag till 75 000 kronor. Ett viktigt syfte med rutavdraget anges vara att omvandla obetalt hushållsarbete till marknadsarbete och därigenom öka arbetsutbudet bland köparna av tjänsterna. Ett välutformat rutavdrag förväntas dessutom leda till att fler arbetstillfällen skapas för personer med svag anknytning till arbetsmarknaden, vilket bedöms kunna leda till ökad sysselsättning i ekonomin i sin helhet på lång sikt. Ett annat syfte anges vara att omvandla svart arbete till vitt.

Regelrådet finner redovisningen av bakgrund och syfte med förslaget godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

I konsekvensutredningen anges att valet av branscher främst styrs av uppdraget. Vidare framgår bland annat att utredningens förslag på införande av flera tjänster i rutavdraget kan ges i formen av såväl helt nya tjänster som justeringar av befintliga tjänster. Förslagen får dock inte innebära en inskränkning av

nuvarande tillämpningsområde. Även rutavdragets subventionsgrad på 50 procent av arbetskostnaden ska lämnas orörd. Inte heller inriktningen mot arbetskostnader ska förändras. Det framgår att utredningen därför vid förslagets utformning bör beakta att det för vissa typer av tjänster kan vara svårt att särskilja vad som är kostnader för arbete.

I promemorian anges att enligt direktivet ska utredningen lämna förslag på hur tvättarbete, inklusive närliggande tjänster som exempelvis transporter av textilier, som sker utanför bostaden kan inkluderas i rutavdraget. I enlighet med direktivet lämnas ett sådant förslag, det redogörs dock för de överväganden som skett kopplat till var tjänsten ska utföras, hur den bör avgränsas och vilka arbeten som bör respektive inte bör omfattas av rutavdraget. Det anges bland annat att kemtvätt inte motsvarar något normalt förekommande hushållsarbete i bostaden utan det kräver avancerad utrustning. Ett rutavdrag för kemtvätt skulle enligt förslagsställaren i stor utsträckning innebära en subvention av en tjänst som ändå skulle ha utförts utan subvention och således ha betydande dödviktseffekter. Rutavdrag för kemtvätt kan därför inte antas öka hushållens arbetsutbud eller sysselsättningen på lång sikt i ekonomin i sin helhet. Det finns också uppgifter om olika överväganden kopplade till hur arbetskostnaden för tvätteritjänsten ska beräknas.

I konsekvensutredningen anges att trygghetstjänster inte har någon betydande marknad idag. Utredningen gör bedömningen att denna typ av tjänster i dag köps i liten omfattning. Utredningen känner inte till att det finns någon betydande marknad för denna typ av tjänster.

Regelrådet gör följande bedömning. Det är i delbetänkandet förhållandevis tydligt vilka begränsningar som funnits att föreslå lösningar som ska omvandla obetalt hushållsarbete till marknadsarbete. Givet de resonemang som finns kopplade till de olika förslagen i kombination med uppgifterna om variationerna av lösningarna är redovisningen av alternativa lösningar sammantaget tillräcklig.

Enligt Regelrådet går det dock inte att med enkelhet hitta några uppgifter i konsekvensutredningen kopplade till effekter av om ingen reglering kommer till stånd. Viss ledning går att få från att exempelvis trygghetstjänster inte har någon omfattande marknad idag. Men det saknas slutsatser från detta som om det innebär att ingen reglering skulle medföra att trygghetstjänster även fortsättningsvis skulle utföras främst av det egna hushållet eller av vänner/bekanta. En tydligare redovisning av problembilden hade också kunnat indikera utfallet avseende vilka förändringar som hade skett på marknaden utan förslaget.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar godtagbar men att redovisningen avseende effekter av om ingen reglering kommer till stånd bristfällig.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Enligt utredningens bedömning är de förslagna bestämmelserna om utvidgningar av rutavdraget och höjt tak för rutavdrag förenliga med det EU-rättsliga regelverket. Vidare redogörs i ett separat kapitel om överensstämmelse med EU-rätten. Det anges bland annat att det för direkt beskattning i princip inte regleras i direktiv eller förordningar på unionsnivå. EU:s grundfördragsbestämmelser om fri rörlighet och upprätthållande av den inre marknaden sätter emellertid de yttre ramarna även för medlemsstaternas nationella direkta beskattning. Utredningen gör bedömningen att förslagen är förenliga med EU-rättens regler om fri rörlighet för personer och tjänster, inklusive etableringsfriheten. Det redogörs även om förslagets förenlighet med EU-rättens regler om statligt stöd.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår tydligt vilka aspekter som beaktats och varför utredningen har bedömt att förslaget överensstämmer med EU-rätten.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Det anges att det är betydelsefullt att åtgärder som ger rätt till rutavdrag enligt de nu föreslagna bestämmelserna kommer i gång så snabbt som möjligt. Hänsyn anges behöva tas till den tid som kan beräknas gå åt för remissförfarande och beredningsarbetet inom Regeringskansliet och för riksdagsbehandling. Skatteverket behöver också tid för att anpassa system och rutiner samt för att ta fram information till köpare och utförare om förändringarna av rutavdraget. Även utförare anges kunna behöva tid för anpassning. Mot den bakgrunden föreslås ändringarna i inkomstskattelagen träda i kraft den 1 januari 2021 och tillämpas på arbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2020.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I konsekvensutredningen anges att det under år 2018 fanns 425 registrerade konsumenttvätterier. Av dessa hade 85 procent mellan 0–4 anställda. Avseende fastighetsserviceföretag som kan komma i fråga vad gäller tillsynstjänster fanns det 4 206 registrerade företag varav 90 procent hade mellan 0–4 anställda. Motsvarande uppgifter finns även för uthyrning och förvaltning av lokaler samt specialiserad butikshandel med möbler.

Det framgår även att aktuella transporttjänster bedöms utgöra en mycket liten del av alla transporter inom transportbranschen. Antalet företag som utför både transport- och tillsynsarbeten mot betalning bedöms idag vara försumbart. Ökningen i omsättningen kommer från nya företag eller befintliga företag som inriktar sig på denna typ av tjänster. Befintliga rutbranscher anges också beröras. Den största påverkan på omsättning väntas städtjänster följt av trädgårdstjänster och flyttjänster få.

I betänkandet finns statistik för antal rutköpare och antal utförda ruttimmar under år 2017 fördelat på olika områden

Regelrådet gör följande bedömning. Trots att det finns uppgifter om storleken på merparten av de berörda företagen i respektive bransch saknas det kompletta uppgifter. Ytterligare redovisning borde således ha tydliggjort om de resterande procenten i respektive bransch är så kallade små, medelstora eller stora företag.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal och bransch godtagbar men redovisningen avseende storlek bristfällig.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Avseende beräkningar anges generellt att för alla förslag där den offentligfinansiella effekten bedöms överstiga fem miljoner kronor görs en beräkning av den offentligfinansiella effekten vid ett ikraftträdande den 1 januari 2021. Beräkningarna är statiska och beaktar således inga förändringar i efterfrågan eller utbudet av tjänsten till följd av införandet av ett rutavdrag. Vidare anges att beräkningarna är behäftade med stor osäkerhet och de faktiska kostnaderna kan komma att på lång sikt avvika från dessa i betydande grad. Beräkningarna bör ses som utredningens bästa bedömning givet tillgänglig information och kunskap.

Administrativa kostnader

I konsekvensutredningen anges att förslaget kommer innebära att administrationen ökar för företagen. För många av de aktuella tjänsterna handlar det om försäljning till ofta förhållandevis många och små belopp. Det finns därför en risk för att den administrativa bördan kan bli förhållandevis stor för många företag. Detta anges i synnerhet kunna drabba mindre företag med mindre utvecklade kassasystem. Det redogörs vidare för hur rutavdraget tidigare beräknats till en tidsåtgång om 2 minuter och med en uppräknings till timlön om 323 kronor år 2021 motsvarar det en administrativ kostnad om 11 kronor per rutköp. Vid små och många rutköp är denna kostnad inte försumbar. Det anges att det är svårt att uppskatta exakt hur många individer som kommer att köpa tjänsterna. Under år 2017 var det knappt 900 000 personer som medgavs rutavdrag.

Vad gäller den ökade administrationen för småbelopp som bland annat kan drabba transportörer och tvätterier bedömer utredningen att administrationen för tvätterierna på sikt kan komma att bli mindre betungande med tanke på den tekniska utvecklingen som bör ge möjlighet till skräddarsydda kassaapparater som kan hantera rutavdrag på ett enkelt och automatiserat sätt. Enligt förslagsställaren kan det också tänkas att det inom tvätteribranschen växer fram nya typer av abonnemangstjänster som minskar kostnaden för administrationen i förhållande till priset. Inom transportbranschen är det svårt att se att sådana tjänster skulle kunna växa fram.

I promemorian framgår bland annat att administrationen för en tvätt kan överstiga nyttan för tvätteriet att erbjuda tvätteritjänsten med rutavdraget. Motsvarande anges även för transporttjänster.

Regelrådet gör följande bedömning. Det går inte med enkelhet att hitta uppgifter om förväntat antal köp av rutköp. Därmed är det heller inte möjligt att bilda sig en uppfattning om förslagets totala administrativa kostnader. Det kan likväl konstateras att det framgår kvantitativa uppskattningar om den ökade kostnaden för ett köp. Detta i kombination med den kvalitativa redovisningen medför att avsaknaden av ett totalbelopp inte är avgörande för den sammantagna bedömningen i detta fall.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets administrativa kostnader godtagbar.

Andra kostnader och verksamhet

I konsekvensutredningen anges följande. Utredningen bedömer att utvidgningarna av rutavdraget kommer få till följd att efterfrågan på dessa tjänster kommer att öka och att den ökade efterfrågan framförallt tillkommer mindre företag. Detta baseras på att de aktuella tjänsterna främst bedöms tillhandahållas av mindre företag vilket grundar sig på uppgifter om antalet anställda inom respektive bransch som berörs. Ökad efterfrågan på tjänster leder, allt annat lika till ökad omsättning och vinst för befintliga företag som erbjuder tjänsterna. Den ökade efterfrågan bedöms även leda till att nya, främst mindre, företag etableras. Omsättningen för de nya företagen och den ökade omsättningen för befintliga företag utgör tillsammans den totala ökningen av omsättningen för de olika arbetena. Omsättningen förväntas öka inom samtliga branscher som berörs av utredningens förslag men i varierande omfattning.

Vidare anges bland annat att ökningen inom konsumenttvätterier bedöms bli 150 procent eller knappt 1 500 miljoner kronor i 2021 års pris- och lönenivå. Avseende transportbranschen förväntas ökningen vara mer modest. Detta med anledning av att de inkluderade transporttjänsterna bedöms utgöra en mycket liten del av alla transporter inom transportbranschen. Ökningen för trygghetstjänster antas utgöra ett par tusen procent eftersom marknaden i princip är obefintlig idag. Baserat på beräkningen av den offentligfinansiella effekter bedöms omsättningen för möbleringstjänster öka med omkring 300 procent på sikt. Ökningen förväntas uteslutande ske för den del som avser montering. För företag där denna typ av arbeten utgör en stor del av verksamheten kan ökningen bli stor medan för större

möbelföretag som erbjuder denna tjänst som tilläggstjänst vid köp av deras möbler, bör effekten relativt sett bli liten. Utredningen antar att 11 procent av de som hyr förråd kommer att köpa en transporttjänst till magasin på längre sikt, alltså cirka 38 500 personer. Detta med i snitt 1 timme per person och år.

Sammantaget förväntas förslagen leda till ökad omsättning, fler anställda och fler företag inom tvätt-, transport-, tillsyns-, möblering-, städ-, trädgårds- och flyttbranschen. Ökningen bedöms främst uppstå inom tvätt-, tillsyns-, och möbleringsbranschen. Antalet nya företag kan enligt förslagsställaren tänkas fördelas ungefär på samma sätt som ökningen i omsättningen. Antalet nya företag förväntas bli större där det inte bedöms finnas någon marknad i utgångsläget.

För företag inom befintliga rutbranscher bedöms förslagen också medföra en ökad omsättning. Omfattningen anges dock vara begränsad baserat på förslaget om höjt tak för rutavdraget utgör en ökning om 1,3 procent eller 134 miljoner kronor i enlighet med beräkningen av den offentligfinansiella effekten.

Det framgår även att det uppstår en viss fördröjning innan hela fakturan är betald eftersom företaget måste vända sig till Skatteverket för att få utbetalningen. Utbetalningen sker vanligtvis inom några dagar och företagen har även möjlighet att välja att använda en kortare kredittid för att minska betalningstiderna.

Regelrådet gör följande bedömning. De kvalitativa resonemangen som framgår i kombination med de kvantitativa uppskattningarna medför att det sammantaget finns tillräckliga uppgifter redovisat.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets andra kostnader och verksamhet godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Det anges att de förslagna utvidgningarna av rutavdraget skulle kunna leda till att svartarbete minskar. Detta eftersom ett rutavdrag minskar priset på den vita tjänsten i förhållande till den svarta, varför efterfrågan på den vita tjänsten torde öka och efterfrågan på den svarta tjänster minska. Vidare anges att det svarta priset i många fall kan understiga det vita priset även efter ett rutavdrag, men på marginalen. I vissa fall så som vid illegal arbetskraft utgör den vita marknaden inte ett alternativ. Möjligen kan man därför tänka sig en minskad efterfrågan på den svarta arbetskraften. Det redogörs även exempelvis för tidigare rapporter där det bland annat framgår att rutavdraget beräknas ha inneburit en minskning av antalet svarta städtimmar med drygt 10 procent.

Det framgår vidare uppgifter om Skatteverkets kontrollmöjligheter på tvätteribranschen vilket inkluderar personalliggare och kassaregister. Avseende transportbranschen anges även att branschen ofta beskrivs ha en omfattande problematik med svartarbete, olagliga yrkestransporter, osund konkurrens, företag som dumpar villkoren och utnyttjande av lönebidragsanställda. Bland annat framgår att problematiken till viss del kan förklaras med att det är förhållandevis låg lönsamhet inom transportbranschen.

Avseende trygghetstjänster framgår att hur tillväxten för denna marknad kan komma att utvecklas går inte att förutspå. Ett scenario anges vara att säkerhetsföretag utvecklar en enklare tillsynstjänst vid sidan av hemlarm. Ett annat anges vara att personer etablerar företag i områden med större efterfrågan på bostadstillsyn.

Regelrådet gör följande bedömning. Det hade varit önskvärt om redovisningen hade utvecklats om förslaget medför att det är enklare att träda in på marknaden till följd av exempelvis ökad efterfrågan.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Utredningen bedömer att förslagen inte har några mer betydande effekter för företag utöver vad som behandlats i andra delar av konsekvensanalysen.

Regelrådet finner redovisningen av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

I konsekvensutredningen anges att utredningen anser att den ökade administrationen samt likviditetspåfrestning kan vara särskilt betungande för mindre företag. Detta ska dock ställas i relation till fördelen att ökad efterfrågan medför ökad omsättning. Vidare anges att det borde finnas möjligheter för tekniska lösningar och abonnemangstjänster som kan minska bördan. Utredningen anser dock att utvidgningen av rutavdraget sammantaget kommer medföra positiva effekter för små företag eftersom de tjänster som förslaget avser i regel utförs av små företag.

Regelrådet gör följande bedömning. Det är tydligt att förslaget berör små företag och att förslaget bör medföra positiva effekter. För att ytterligare höja konsekvensutredningens kvalitet hade det kunnat framgå ett explicit ställningstagande om varför någon ytterligare särskild hänsyn vid reglernas utformning inte har varit nödvändig.

Regelrådet finner redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning godtagbar.

Sammantagen bedömning

Regelrådet har identifierat enstaka brister i konsekvensutredningen. Dessa bedöms dock inte vara av sådan vikt att de påverkar den sammantagna bedömningen.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 18 mars 2020.

I beslutet deltog Elisabeth Thand Ringqvist, ordförande, Hanna Björknäs, Yvonne von Friedrichs, Claes Norberg och Lennart Renbjer.

Ärendet föredrogs av Katarina Porko.

Elisabeth Thand Ringqvist
Ordförande

Katarina Porko
Föredragande